

národní
úložiště
šedé
literatury

Technicko-organizační směrnice provozu archivního systému pohyblivého obrazu

Klodner, Michal
2021

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-501602>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 03.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

**Národní
filmový
archiv**

Technicko-organizační směrnice provozu archivního systému pohyblivého obrazu

Ing. Michal Klodner, Ph.D.

**Výzkumný projekt: „Audiovizuální dílo mimo kontext kinematografie:
dokumentace, archivace a zpřístupnění“ DG20P020VV025 (NAKI II)**

Zaměření a rozsah aplikovatelnosti směrnice

Tato směrnice stanovuje rámec pro využití archivního systému dlouhodobé archivace ve specializovaném archivu nebo jiné organizaci se zaměřením na digitální archivaci pohyblivého obrazu a je určena pro přímé původce materiálu pro dlouhodobé uložení využívající takovýto archivní systém jako službu na základě dvoustranné depozitní smlouvy. Tato směrnice nestanovuje žádný konkrétní obchodní model, zajišťující ekonomicky provoz repozitáře, ani žádný přenos práv k užití autorsky chráněného obsahu. Smluvní podmínky služby by v tomto směru měly hledat rovnováhu mezi zájmy ochrany a zájmy zpřístupňování zainteresovaných stran.¹ Provozovatel aplikováním směrnice zajišťuje, že provozuje archivní repozitář, který přijímá, dlouhodobě uchovává, zpřístupňuje a předává určeným subjektům digitální archivní materiál pohyblivého obrazu autorskoprávní povahy, jehož přímými původci jsou buď vnitřní organizační jednotky provozovatele, nebo externí organizace. Tato směrnice je určena pro materiál, který neprošel výběrem jako archiválie a nemá statut archiválie. Směrnice není aplikovatelná na situaci, kdy je vyžadován režim evidence a uložení materiálu jako Národního archivního dědictví.² Tuto směrnici daný repozitář provádí tím, že svoje Pravidla uchovávání, resp. jejich příslušné části uvede do souladu se zněním směrnice nebo na její aktuální znění odkáže. Předpokladem aplikovatelnosti směrnice je, aby měl provozovatel archivního systému dlouhodobě udržitelnou strategii pro zajištění dostatečných kvalifikovaných lidských a finančních zdrojů nezbytných pro činnosti a provoz technologií spojených s uložením a zpřístupněním datových objektů. U původce se předpokládá, že má ze své činnosti zájem nebo povinnost dlouhodobě archivovat data v digitální podobě nebo tímto způsobem ochránit informace z původních nosičů, ohrožených degradací, jejichž je držitelem. Vzhledem ke komplexitě a náročnosti provozu dlouhodobého digitálního archivu, která neodpovídá jeho hlavní činnosti, využívá archivaci jako službu poskytovanou specializovaným archivem, a aby se mohl lépe soustředit na svoji hlavní činnost historickou, výzkumnou, výstavní, produkční apod., používá pouze dílčí technické nástroje pro přípravu materiálu.

Nezbytnou podmínkou využití archivního systému podle této směrnice je úprava vztahu s původcem buď vydáním vnitřního předpisu organizace provozovatele, který stanoví oprávněné přímé původce v případě vnitřních organizačních jednotek provozovatele, nebo uzavřením depozitní smlouvy v případě původců z externích organizací. Nezbytné náležitosti vnitřního předpisu nebo depozitní smlouvy jsou uvedeny v příloze A.

---

1 Ladislav Cubr, *Dlouhodobá ochrana digitálních dokumentů* (Praha: Národní knihovna ČR, 2010).

2 Ve smyslu ust. § 16 odst. 2 zák. č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě.

Referenční standardy a dotčené normy

ČSN ISO 14721 – Otevřený archivační informační systém – Referenční model³ (OAIS)

ČSN ISO 16363 – Auditace certifikace důvěryhodných digitálních úložišť⁴
International Standard for Describing Institutions with Archival Holdings⁵ (ISDIAH)

The PREMIS Data Dictionary for Preservation Metadata⁶ (PREMIS)

The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting⁷ (OAI)

Směrnice pro dlouhodobou ochranu multimediálních dat, vytvořená v rámci projektu „Laterna magika. Historie a současnost, dokumentace, uchování a zpřístupnění“ DG16P02H005. Zatímco Směrnice pro dlouhodobou ochranu multimediálních dat je zaměřena zejména na situaci předávání zpracovaných archivních balíčků z primárního repozitáře paměťové instituce do sekundárního repozitáře technologického partnera, zajišťujícího dlouhodobou archivaci, Technicko-organizační směrnice provozu archivního systému pohyblivého obrazu se týká provozu a zpracování archivních balíčků primárním repozitářem a přijímání archivního materiálu od organizací, které primární repozitář neprovozují. Neurčuje však, zda je využíván přenos do sekundárního repozitáře, nebo dlouhodobou ochranu zajišťuje primární repozitář samostatně.

Terminologie

Následující pojmy jsou vykládány ve významu pro účely této směrnice a jejích příloh. Ačkoli v jiných kontextech mohou být používány odlišně, zde je uvedeno, jakým způsobem je rozuměno jejich použití v tomto textu. U některých zůstává u obecně známého výkladu podle výše uvedených standardů, některé jsou konkretizovány pro jednoznačnou technickou nebo právní aplikovatelnost.

---

3 ISO 14721:2012 Space data and information transfer systems — Open archival information system (OAIS) — Reference model, cit. 20. 8. 2021, <https://www.iso.org/standard/57284.html>.

4 ISO 16363:2012 Space data and information transfer systems — Audit and certification of trustworthy digital repositories, cit. 20. 8. 2021, <https://www.iso.org/standard/56510.html>.

5 *ISDIAH International Standard for Describing Institutions with Archival Holdings* (London: International Council on Archives, 2008).

6 PREMIS Data Dictionary for Preservation Metadata, Version 3.0, cit. 20. 8. 2021, <https://www.loc.gov/standards/premis/>.

7 The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting, cit. 20. 8. 2021, <https://www.openarchives.org/pmh/>.

Archivní balíček (AIP) – zpracovaný přijatý balíček uložený v archivním systému se zaznamenanými prezervačními a administrativními, příp. popisnými metadaty, obsahující archivní mastery digitálních objektů v nejvyšší kvalitě digitalizace.

Archivní systém (repozitář) – systém odpovídající normám dlouhodobé archivace, zejm. modelu OAIS, zajišťující přijetí a přípravu archivních balíčků, jejich dlouhodobou bitovou ochranu a zpřístupnění v přístupovém systému.

Bitová ochrana dat – zajištění neporušenosti dat až na úroveň jednotlivých bitů a nezměněných bitových posloupností. Základní ochrana, která nezajišťuje reprodukci objektu v budoucím softwarovém prostředí, k tomu viz logická ochrana dat.

Diseminační balíček (DIP) – archivním systémem zpracovaný přijatý balíček uložený v přístupovém systému, obsahující kopie digitálních objektů ve formátu vhodném k prohlížení a prezentaci v systémech vzdáleného přístupu, obvykle v nižší kvalitě.

Informace o neporušenosti – informace, která dokumentuje mechanismus zajišťující, že objekt s informačním obsahem nebyl změněn, např. metodu kontrolních součtů digitálních souborů (též tzv. digitální pečeť).

Informace o přístupových právech – informace, zda a jakým skupinám uživatelů je Informační obsah přístupný.

Informační obsah – samotný obsah, který nese primární informace určené k dlouhodobému uchování, je součástí balíčku AIP (např. archivovaný film).

Logická ochrana dat – procesy zajišťující, aby digitální objekty zůstaly v budoucnosti vyhledatelné, přístupné, zobrazitelné, využitelné, pochopitelné a autentické. Zahrnuje formátové migrace a související opatření za využití historické a archivní dokumentace.

Provozovatel archivního systému – podle platných norem dlouhodobé archivace provozuje archivní systém, který přijímá, dlouhodobě uchovává a předává určeným subjektům digitální archivní materiál. Má dlouhodobě udržitelnou strategii pro zajištění dostatečných kvalifikovaných lidských a finančních zdrojů nezbytných pro činnosti repozitáře a provoz technologií spojených s uložením a zpřístupněním datových objektů.

Původce – fyzická osoba nebo právnická osoba (organizace), z jejíž činnosti vznikla povinnost nebo zájem dlouhodobě archivovat data v digitální podobě, nebo tímto způsobem ochránit informace z původních nosičů, které jsou ohroženy degradací, jejichž je držitelem. Původcem může být i samostatná vnitřní organizační jednotka provozovatele archivního systému (oddělení, pracoviště, fakulta apod. bez samostatné právní subjektivity). Ačkoli archivní historie jednotky může zahrnovat více historických držitelů, přímým původcem se rozumí ten, který předal provozovateli materiál do archivního systému.

Původní nosič – originální filmový nebo magnetopáskový nosič, použitý historicky při prvním záznamu pohyblivého obrazu nebo při prvním veřejném uvedení, nebo dochovaný nosič autentické kopie, tedy kopie, u které je archivní dokumentací doložen její původ a vztah k původnímu nosiči. Původním nosičem zde není označován digitální materiál na běžně používaném datovém nosiči, ačkoli může být historicky původní, ale z praktických důvodů pouze nosič, u něhož je k archivaci nutná digitalizace nebo digitální přepis.

Přijímaný balíček – rozumí se datový balíček formátu BagIt podle specifikace v příloze B této směrnice, jedná se o základní logickou archivní jednotku, vnitřně členěnou na vzájemně související části, tvořící jeden celek.

Signifikantní vlastnosti – vlastnosti digitálních objektů, které musí být zachovány v průběhu času, aby byla trvale zajištěna jejich přístupnost, použitelnost a účel. Repozitář zaznamenává jejich hodnoty pro pozdější vyhodnocení výsledku uchovávacích aktivit.

Definice rolí na straně provozovatele repozitáře

Provozovatel repozitáře prostřednictvím Pravidel uchovávání repozitáře ve své organizační struktuře pro zpracování archivního materiálu pohyblivého obrazu zajišťuje minimálně následující role

- *Správce/správkyň uchovávání* – odpovídá za zajištění zpracování a správu Informačního obsahu, plánování a vyhodnocování objemu a struktury dat určených k dlouhodobé archivaci od všech původců, vyhodnocuje rizika s ohledem na lidské zdroje vč. návazných pracovišť a situací a vztahy mezi poskytovateli/příjemci Informačního obsahu.
- *Správce/správkyň dlouhodobého úložiště* – odpovídá za zajištění zpracování a (zejména logické) ochrany Informačního obsahu určeného k dlouhodobému uložení, případně za zajištění přístupu k Informačnímu obsahu ve sjednaném rozsahu, zejména za vytvoření a aktualizaci konkrétních postupů správy a bitové ochrany dat, definujících zejména množství a způsob vytváření kopií uložených dat v souladu s Pravidly pro uchovávání, způsob a frekvenci ověřování integrity dat, proces identifikace rizik spojených s použitými technologiemi a s tím spojené plánování obnovy technologií a přesuny dat, způsob přesunu dat, způsob zpřístupnění a aktualizace AIP, havarijní plány a způsoby obnovy dat. Za provozovatele se účastní inspekcí fondu.
- *Správce/správkyň informačních systémů repozitáře* – zajišťuje implementaci a postupy v oblasti správy informačních systémů, například vede dokumentaci všech změn konfigurací a provozu konkrétního hardware a software.

- *Správce/správkyňe zpřístupnění* – zajišťuje zpřístupnění Informačního obsahu a metadat archivního popisu v přístupovém systému.

Uvedené role nemusí přímo odpovídat názvům pracovních pozic, ale mohou být součástí další pracovní náplně zaměstnanců provozovatele, kdy název pracovní pozice a výše úvazku na danou roli odpovídá velikosti archivu a organizační struktuře. Mohou být tedy součástí pracovní náplně kurátora/kurátorky, digitálního kurátora / digitální kurátorky, digitální archivářky / digitálního archiváře, administrátora/administrátorky informačních systémů apod.

Tyto role se týkají pouze provozu archivního systému, nikoli dalších činností přípravy archivního materiálu, zajišťované např. digitalizačním nebo konzervátorským pracovištěm provozovatele, které mohou být smluvně dohodnuty nad rámec archivace balíčků podle specifikace v příloze B.

Přijetí materiálu od přímého původce

Přijetí materiálu k archivaci je možné prostřednictvím fyzických audiovizuálních a datových nosičů, nebo pomocí zabezpečeného technického systému se vzdáleným přístupem.

Přijetí materiálu je možné

- v digitální podobě odpovídající certifikované metodice digitalizace pro daný typ materiálu, nebo
- ve formě původních nosičů, pokud je smluvně ujednáno, že jejich digitalizaci provádí organizace provozovatele.

Pro automatické zpracování archivní systém přijímá balíčky ve standardizované podobě podle specifikace v příloze B této směrnice. V případě, že původce nepředává balíčky podle této specifikace, musí mít smluvně ujednáno zpracování nestrukturovaných dat nebo digitalizaci původních nosičů provozovatelem nad rámec úkonu přijetí balíčku. V takovém případě provádí zpracování balíčku podle této specifikace příslušné pracoviště provozovatele (viz násl. kapitola).

Smlouva nebo vnitřní předpis stanoví kontaktní osobu původce oprávněnou k předání materiálu k archivaci, předpokládaný roční objem dat a počet archivních balíčků, určí fond materiálu v rozsahu normy ISDIAH a definuje právní rámec materiálu, který se použije, pokud nebude v jednotlivých balíčcích informace o přístupových právech stanovená jinak.

Přijímání archivního materiálu ve smluvně dohodnutém objemu se předpokládá v průběhu roku kontinuální. Mimořádné jednorázové dodání velkého objemu materiálu musí být oběma stranami dohodnuto předem, jinak jej provozovatel zpracuje průběžným způsobem nebo může přijmout pouze část materiálu.

Provozovatel vede evidenci přijatého materiálu, včetně informace o neporušenosti a evidenci nosičů původce. Nosiče po jejich zpracování vrací původci. Provozovatel vydává a vede evidenci přístupových údajů kontaktních osob původců do zabezpečeného systému se vzdáleným přístupem.

Přijetím materiálu provozovatel nenabývá právo sdělovat autorským zákonem chráněný obsah veřejnosti, nestanoví-li jinak samostatné dvoustranné ujednání s držitelem práv k takovému obsahu.

Identifikace informačního obsahu u nestrukturovaného materiálu

Přijímaný balíček podle specifikace je základní jednotkou archivovanou jako celek, který má nezbytné náležitosti. Strukturu balíčku vč. informace o neporušenosti a popisných metadat stanoví specifikace v příloze B.

Pokud jsou přijímána data nestrukturovaná podle této specifikace nebo fyzické nosiče, postupuje provozovatel při identifikaci podle certifikované metodiky digitální ochrany pro daný typ materiálu. Původce přitom stanoví jednotky archivace předáním jednoznačné identifikace v minimální míře takto:

- Identifikátor původce
- Název

Dále původce předá provozovateli, který zajišťuje zpracování do standardizovaného balíčku, nezbytnou dokumentaci, která obsahuje další informace potřebné k identifikaci informačního obsahu a archivnímu popisu za účelem vyhledatelnosti a využití archivní jednotky. V tomto případě vzniká informace o neporušenosti na straně provozovatele v procesu identifikace, digitalizace nebo zpracování balíčku.

V případě, že předávaný balíček neodpovídá specifikaci, nebo není možná jednoznačná identifikace materiálu a ani na výzvu původce nepředá potřebnou dokumentaci, sdělí toto provozovatel původci a jednotka archivace není přijata.

Přístupový portál

Přístupový portál repozitáře obsahuje a zpřístupňuje

- Popisná metadata materiálu, která zpravidla zpřístupňuje veřejně
- Diseminační kopie materiálu, které jsou zabezpečeným způsobem přístupné oprávněným osobám původce nebo podle právní informace dodané původcem zveřejněna

Všechny archivované balíčky původce provozovatel archivního systému zpřístupňuje oprávněným kontaktním osobám původce prostřednictvím přístupového systému obsahujícího v samostatném fondu pro každého původce popisná metadata a diseminační kopii materiálu (DIP) ve formátech podle certifikované metodiky digitálního zpřístupnění pro daný typ materiálu. Přístupový systém umožňuje původci průběžnou úpravu popisných metadat archivovaného materiálu a vytváření archivních pomůcek k popsání archivovanému materiálu.

Přístupový portál umožňuje přístup k popisným metadatům a URL diseminačních kopií materiálu prostřednictvím standardu OAI pro automatizované předávání dat do katalogizačních a jiných informačních systémů původce nebo veřejných portálů se zabezpečením přístupu pro výše zmíněné oprávněné osoby původce nebo právní rámce.

Všechna původcem předaná metadata, popisná, právní i administrativní, se stávají součástí odborné databáze vedené provozovatelem repozitáře. Formáty metadat a jejich uspořádání v archivním balíčku pro jejich předání specifikuje příloha B této směrnice. Původce odpovídá za to, že předaná metadata neobsahují žádné autorsky chráněné části nebo jiné informace, k jejichž zveřejnění není oprávněn. Provozovatel zveřejňuje databázi s otevřenou licenci, pokud smlouva s původcem nestanoví pro specifický fond jinak, např. když původce sám provozuje oddělený přístupový portál přebírající metadata, nebo sám spravuje přístup veřejnosti v odděleném přístupovém systému poskytnutém provozovatelem repozitáře pro daný fond.

Přístupový portál umožňuje zveřejnění vlastních digitálních objektů podle pokynů původce prostřednictvím smluvně stanoveného celkového právního rámce materiálu nebo informace o právech v jednotlivých balíčcích. Právní informaci popsanou standardem PREMIS Rights rovněž specifikuje příloha B. Původce správnost předané informace o právech neprokazuje a provozovatel přístupového portálu repozitáře nenese odpovědnost za zveřejnění podle pokynů původce.

Průběžné předávání materiálu z repozitáře původci

Oprávněná kontaktní osoba původce může požádat o předání archivního balíčku z důvodu potřeby jeho použití při veřejném uvedení aj.

- na fyzickém datovém nosiči prostřednictvím přepravní služby na zadanou adresu, nebo
- prostřednictvím technického systému vzdáleného přístupu s dočasnou platností přístupových údajů.

Smlouva nebo vnitřní předpis stanoví maximální roční počet případů předání archivního balíčku z archivního systému.

V případě ukončení smlouvy převezme původce všechny archivované balíčky.

Vykazování a inspekce fondu původce

Provozovatel vede evidenci a předává roční statistiku přijatých a předaných archivních balíčků daného původce a fondu.

V případě, že se zřizovatel provozovatele repozitáře nebo jiná dárcovská organizace významným způsobem podílí na financování nákladů archivace v konkrétním smluvním vztahu s veřejnoprávním původcem, má nárok na předání roční statistiky rovněž.

Původce má právo na pravidelnou inspekci uložení fondu a záloh v rozsahu svého uloženého materiálu včetně testu obnovy dat, pokud je tak smluvně ujednáno. Inspekce se v takovém případě účastní jedna osoba za provozovatele, jedna osoba za původce a specialista norem digitální archivace. Z inspekce je pořízen zápis. Tato inspekce nenahrazuje povinnost pravidelných kontrol, zajištění bitové ochrany dat a integrity uloženého obsahu provozovatelem repozitáře.

Ověření a aplikace směrnice

Postupy uvedené ve směrnici byly ověřeny v rámci realizace projektu „Audiovizuální dílo mimo kontext kinematografie: dokumentace, archivace a zpřístupnění“ DG20P020VV025, financovaného z Programu na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II). Výše popsané principy byly uplatněny v daných procesech souvisejících s poloprovozem archivního systému. Tuto směrnici lze uplatnit jako kompletní soubor postupů, které by měly být institucemi dodržovány. Jejich začlenění do konkrétního souboru vnitřních předpisů provozovatele závisí na jeho formě, uspořádání a spolehlivém zajištění udržitelného provozu digitálního archivu, a tedy nepředpokládá, že je tato směrnice přejata v nezměněné podobě.

Směrnice vznikla jako výstup výzkumného projektu „Audiovizuální dílo mimo kontext kinematografie: dokumentace, archivace a zpřístupnění“ (DG20P020VV025), který je financován z programu NAKI II Ministerstva kultury ČR.“

PŘÍLOHA A

Náležitosti vnitřního předpisu nebo smlouvy určující základní parametry využití archivního systému původcem

Depozitní smlouva / Nařízení statutárního zástupce

Preambule: Tato smlouva je uzavírána / toto nařízení je vydáváno na základě Technicko-organizační směrnice provozu archivního systému pohyblivého obrazu ve znění ze dne....

- Minimální doba trvání smlouvy/nařízení je 2 roky a musí být uzavřena/vydáno min. 6 měsíců před počátkem stanovené účinnosti (tj. před okamžikem možného započetí s realizací příslušného plnění), který je vždy k 1. dni kalendářního roku,
- stanoví kontaktní osobu původce oprávněnou k předání materiálu k archivaci,
- roční objem dat, maximální počet přijetí a předání archivních balíčků, maximální velikost balíčku – to i v případě paušálních nebo rámcových podmínek plnění smlouvy,
- fond materiálu v rozsahu normy ISDIAH,
- právní rámec podmínek užití poskytnutého materiálu, který se použije, pokud nebude v jednotlivých předaných balíčcích stanoven jinak (pomocí Premis Rights).

Dále jen v případě smlouvy volitelně:

- Ceník poplatků provozovatele k jednotlivým dále vypočteným úkonům (nebude-li cena stanovena za tyto úkony celkovým paušálem nebo pouze rámcově):
  - Přijetí fyzického nosiče
  - Digitalizace nebo přepis z fyzického nosiče
  - Zpracování nestrukturovaného materiálu do archivního balíčku
  - Archivace přijatého balíčku a jeho zpřístupnění v přístupovém systému
  - Předání archivního balíčku z archivního systému na fyzickém nosiči
  - Inspekce fondu
  - Vykopírování a předání archivního média LTO 6/7/8
- Stanovit podmínky digitalizace v případě předání fyzických nosičů, případně i podmínky zpracování nestrukturovaného materiálu (např. proces schvalování, uvádění dedikace).
- Opce: Ujednání o případném nároku na nabytí práv k užití poskytnutého obsahu (a to ať již přímo na základě opční klauzule

v depozitní smlouvě, nebo samostatnou smlouvou budoucí licenční/distribuční). Zde se může stanovit, v jakých případech má vzniknout takový nárok provozovatele: např. při poskytnutí výhodných rámcových podmínek poplatků/digitalizace apod.

- Předávání jedné archivní kopie veškerého přijatého materiálu 1x ročně na LTO páskách.

Povinnosti provozovatele

1. Vynaložit nejlepší úsilí pro zajištění dlouhodobého uložení a ochrany dat.
2. Vydávat přístupové údaje do akvizičního a přístupového systému kontaktním osobám původce.

Povinnosti původce

1. Pro získání přístupových údajů kontaktních osob původce jsou tyto osoby povinny prokázat svoji identitu provozovateli.
2. Zajistit správnost předané právní informace, nese zodpovědnost za zveřejnění podle předaných pokynů.

Doložka o zpracování osobních údajů (vč. odpovídajícího poučení o právech subjektu údajů), pakliže povinnost takové doložky vyplývá z GDPR a souvisejících právních předpisů.

PŘÍLOHA B

Specifikace přijímaných balíčků

Pro automatické zpracování archivní systém přijímá balíčky ve standardizované podobě podle následující specifikace. V případě, že původce nepředává balíčky podle této specifikace a má smluvně ujednáno zpracování nestrukturovaných dat nebo digitalizaci původních nosičů provozovatelem nad rámec úkonu přijetí balíčku, provádí zpracování podle této specifikace příslušné pracoviště provozovatele.

Validaci balíčku a přidání výchozích práv pro daného původce a jeho fond zajišťuje validační modul archivního řetězce.

- Přijímaný balíček odpovídá specifikaci **BagIt**⁸

Nástroje Library of Congress pro vytvoření BagIt balíčků:

Bagger⁹, knihovna **bagit-python**¹⁰

Validace se provádí porovnáním informací v balíčku vůči validačnímu profilu, určenému provozovatelem archivního systému. Viz pole **BagIt-Profile-Identifier** v kapitole Specifikace polí v **Bag-Info**.

---

8 Pro obecnou informaci viz heslo **BagIt**, cit. 8. 7. 2021, <https://en.wikipedia.org/wiki/BagIt>, formální specifikace viz **The BagIt File Packaging Format (V1.0)**, cit. 8. 7. 2021, <https://datatracker.ietf.org/doc/html/rfc8493>.

9 **Bagger**, cit. 8. 7. 2021, <https://github.com/LibraryOfCongress/bagger>.

10 **bagit-python**, cit. 8. 7. 2021, <http://libraryofcongress.github.io/bagit-python/>.

Specifikace polí v Bag-Info

Source-Organization	<p>Definice: Název organizace přímého původce archivního materiálu.</p> <p>Účel: Poskytuje informaci pro provozovatele archivního systému o organizaci poskytující materiál.</p> <p>Datový typ: Text</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “Galerie Environmentálního institutu Frýdek-Místek” “Muzeum Miloše Formana”</p>
External-Identifier	<p>Definice: Unikátní identifikátor ve sbírce původce.</p> <p>Účel: Zajišťuje, že obsah může být identifikován organizací původce.</p> <p>Datový typ: String</p> <p>Povinnost: Nepovinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “OyGpXmSFVkcPds7i4gRv” “Grant-2561”</p>
Internal-Sender-Description	<p>Definice: Popis obsahu</p> <p>Účel: Pomáhá vyhledatelnosti pomocí popisu obsahu a kontextualizací materiálu.</p> <p>Datový typ: String</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “Výroční zprávy obsahující popis všech přírůstků sbírky za rok 2020” “Všechny digital-born materiály projekcí k představení”</p>
Title	<p>Definice: Titul pro materiál v balíčku. Nepoužívají se data nebo identifikátory, ani typ materiálu.</p> <p>Účel: Umožňuje vyhledávání a poskytuje kontext archivním záznamům.</p> <p>Datový typ: String</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “Moire VJs: smyčky Freezefest” “e-Toyen: Jak s námi mluví elektrická duše květin”</p>
Date-Start	<p>Definice: Nejstarší datum, kdy byl některý z obsažených archivních materiálů vytvořen.</p> <p>Účel: Pomáhá vyhledatelnosti a kontextualizací materiálu.</p> <p>Datový typ: ISO 8601: Standard for Representation of Dates and Times.</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “1995-01-01” “2002”</p>

Date-End	<p>Definice: Nejmladší datum, kdy byl některý z obsažených archivních materiálů vytvořen. Uvede se pouze, když se liší od Date-Start.</p> <p>Účel: Pomáhá vyhledatelnosti a kontextualizaci materiálu.</p> <p>Datový typ: <i>ISO 8601: Standard for Representation of Dates and Times.</i></p> <p>Povinnost: Povinné pro datové rozsahy</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “1997-12-31”</p>
Record-Creators	<p>Definice: Identifikuje jednotlivce, organizace nebo oddělení, které jsou za vytvořením skupiny záznamů v balíčku.</p> <p>Účel: Poskytuje doklad a souvislost pro záznamy identifikací tvůrce záznamu a podporuje vyhledávání pomocí filtrování informací.</p> <p>Datový typ: String</p> <p>Povinnost: Nepovinné</p> <p>Opakovatelné: Ano</p> <p>Příklady: “Oddělení písemných archiválií NFA” “Shah, Rajiv”</p>
Record-Type	<p>Definice: Typ obsahu, do kterého materiál spadá.</p> <p>Účel: Umožňuje řazení archivních procesů.</p> <p>Datový typ: Řízený slovník</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “výroční zprávy grantů” “orální historie”</p>
Language	<p>Definice: Přirozený jazyk (jazyky), které jsou používány v archivním materiálu.</p> <p>Účel: Pomáhá vyhodnocení relevance při výběru.</p> <p>Datový typ: <i>ISO 639-2: Codes for the Representation of Names of Languages.</i> Pokud materiál nemá jazyk, uvede se “nil”.</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ano</p> <p>Příklady: “eng” “spa”</p>
Bagging-Date	<p>Definice: Datum, kdy byl obsah připraven k předání.</p> <p>Účel: Poskytuje datum vytvoření balíčku pro zajištění autenticity.</p> <p>Datový typ: <i>ISO 8601: Standard for Representation of Dates and Times.</i></p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “2016-04-24”</p>

Payload-Oxum	<p>Definice: Součet velikosti binárního proudu a počet souborů, pole vytvoří nástroj na přípravu balíčků. Účel: Pro strojové zpracování.</p> <p>Datový typ: OctetCount.StreamCount</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “279164409832.1198”</p>
BagIt-Profile-Identifier	<p>Definice: HTTP URI, které identifikuje BagIt Profil. Provozovatel poskytne toto URI původci.</p> <p>Datový typ: Lokálně řízené URL: “https://github.com/bagit-profiles/bagit-profiles-specification”.</p> <p>Povinnost: Povinné</p> <p>Opakovatelné: Ne</p> <p>Příklady: “https://standards.rockarch.org/bagit/organizational-bag-profile.json” “http://rockarch.org/bagitprofiles/bag-profile.json”</p>

Struktura složek

- Každý balíček odpovídá jedné archivní entitě (např. autorská práce) úrovně archivního popisu Podserie.
- Vnořené složky odpovídají manifestacím titulu a úrovni archivního popisu Složka. Obvykle je to složka Film pro hlavní kinematografickou manifestaci, příp. Zvuk, pokud se jedná o zvukový archivní materiál. Obvykle k nim také patří složka Dokumentace.
- Jednotlivé soubory ve složkách odpovídají archivním popisům úrovně Jednotlivost.

Příklad:

```
Titul-k-transferu/  
├── Film  
│   └── titul.mov  
├── Dokumentace  
│   ├── akvizicni_zprava.pdf  
│   └── protokol.tif  
└── metadata  
    └── metadata.csv
```

Obsah a účel složky metadata viz dále odst. Popisná, administrativní a právní metadata.

Po zpracování nástrojem standardu BagIt bude struktura složek:

```
Titul-Balicek/  
├── bag-info.txt  
├── bagit.txt  
├── data  
│   ├── Film  
│   │   └── titul.mov  
│   ├── Dokumentace  
│   │   ├── akvizicni_zprava.pdf  
│   │   └── protokol.tif  
│   ├── metadata  
│   └── metadata.csv  
├── manifest-md5.txt  
└── tagmanifest-md5.txt
```

Více ke struktuře složek viz Pravidla archivního popisu specifikovaná v certifikované metodice ochrany a zpřístupnění pro daný typ materiálu.

Popisná, administrativní a právní metadata

Popisná metadata pro uložení do archivního balíčku AIP ve standardu METS se příkládají do balíčku do složky **metadata** jako soubor s názvem **metadata** ve formátu CSV nebo JSON. Právní metadata se ukládají jako soubor s názvem **rights** ve formátu CSV nebo JSON.

Popisná metadata pro přístupový systém se ukládají ve formátu EAD 2002 XML do souboru **metadata-ead.xml**.

```
metadata/  
├─ metadata.json  
├─ rights.json  
├─ metadata-ead.xml  
├─ premis.xml  
└─ identifiers.json
```

Příklad složky metadata

- Struktura složek v balíčku a význam použití polí standardu pro popis archivního materiálu pohyblivého obrazu se řídí příslušnou certifikovanou metodikou archivního popisu.

Dokumentace formátu pro popisná, administrativní a právní metadata

Import metadata¹¹ a PREMIS Rights metadata¹² z dokumentace Artefactual Archivematica (modul repozitáře pro přípravu balíčků) a Export XML¹³ z dokumentace Artefactual Atom (přístupový systém).

- Ke všem digitálním objektům v balíčku, které jsou chráněny autorským zákonem, musí být přiložen záznam o právech.
- Informace ve složce metadata se stávají součástí odborné databáze archivovaného obsahu, vedené provozovatelem, a nesmí obsahovat žádné autorsky chráněné části. Veškerý popis musí dodržovat pravidla citací.

---

11 Import Metadata, cit. 8. 7. 2021, <https://www.archivematica.org/en/docs/archivematica-1.12/user-manual/transfer/import-metadata>.

12 PREMIS Rights metadata, cit. 8. 7. 2021, <https://www.archivematica.org/en/docs/archivematica-1.12/user-manual/metadata/premis/#premis-rights>.

13 Export XML, cit. 8. 7. 2021, <https://www.accessmemory.org/en/docs/2.6/user-manual/import-export/export-xml/>.

Identifikátory

Identifikátory lze poskytnout podobně jako popisná a právní metadata v souboru ve složce metadata v souboru **identifiers.json**.

Tento soubor a uvedení identifikátoru souvisejícího AIP je povinné v případě více balíčků týkajících se stejného obsahu, např. když se předává samostatný balíček obsahující pouze popisná metadata EAD 2002 XML.

Příklad identifiers.json:

```
[{
  „file“: „Film/titul.mov“,
  „identifiers“: [
    {
      „identifier“: „01D9T8NGAQ2DBN8M4D23HM5FYN“,
      „identifierType“: „MEDIAID“
    }
  ],
  {
    „file“: „Dokumentace/protokol.tif“,
    „identifiers“: [
      {
        „identifier“: „2367652602“,
        „identifierType“: „IMGID“
      }
    ]
  }
]}
```

Způsob určení signifikantních vlastností informačního obsahu repozitářem

Obsahové: vztahující se k informačnímu obsahu (text, statické obrazy, pohyblivé obrazy, zvuk).

Příklad: délka, počet znaků, barevná hloubka.

Název souboru končící
.mov.mkv

Použije se standardizovaný výstup
identifikačního nástroje:
MedialInfo¹⁴

---

14 MedialInfo, cit. 8. 7. 2021, <https://mediaarea.net/en/MedialInfo>.

Kontextové: Popisující vlastnosti prostředí, v němž byl obsah vytvořen nebo které mají vliv na jeho smysl.

Příklad: datum vzniku, jméno autora.

Použijí se informace z EAD 2002 XML (viz kapitola Popisná, administrativní a právní metadata). Za signifikantní vlastnosti se nepovažují údaje v kontrolní oblasti popisu.